

Beeldverslag:
*het jaarlijkse
bewonersuitje*

”

ACHTERGROND

De plaats van
palliatieve zorg

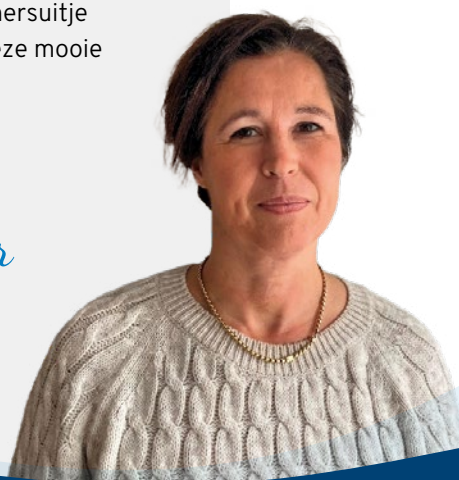
Van de redactie

Voor u ligt de Winterdijker van september. De zomer ligt weer (bijna) achter ons. De zomer koppelen we vaak aan vakantie, vrije tijd en rust. Veel mensen hebben na een jaar hard werken behoefte aan rust. Loskomen van de dagelijkse werkzaamheden, de verplichtingen en de momenten waarop iedereen wat van je vraagt. Het is goed om tot rust te komen. Maar het belangrijkste is, als ons de rust opgezegd wordt, dat alleen geeft de enige ware rust. "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn en Ik zal u rust geven", (Matth.11:28).

Er komen in deze uitgave weer verschillende onderwerpen aan bod. Het werk van een EVV-er, Eerst Verantwoordelijke Verzorgende op de afdeling Het Bakken. De heer van Rinsum komt aan het woord als voorzitter van de identiteitsraad. Vanwege de toenemende werkdruk in de zorgsector zijn ook wij aangewezen op de waardevolle ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. Onze mantelzorgconsulent vertelt over de belangrijke rol van mantelzorg. Onze bestuurder en onze wijkverpleegkundige vertellen over het medisch ethisch handelen binnen Huize Winterdijk en dan met name over de plaats die de palliatieve zorg hierbij inneemt. Zoals elk jaar wordt er een bewonersuitje georganiseerd, u kunt de foto's zien van deze mooie dag.

Veel leesplezier toegewenst!

Erica Bakker

In dit nummer

- 03 Meditatie
- 05 Van de bestuurder
- 07 Winterdijk in cijfers
- 08 Medewerker aan het woord
Arinda van Duijn
- 10 Identiteit
Staan voor identiteit
- 12 Actualiteit
Inzetten voor mantelzorg
- 15 Levensverhaal
Mevrouw Van den Berg
- 18 Verhaal van de vrijwilliger
Mevrouw Van Beek
- 20 Activiteit
Het jaarlijkse bewonersuitje
- 24 Achtergrond
De plaats van palliatieve zorg

HUIZE
Winterdijk

MAGAZINE DE WINTERDIJKER

Jaargang 36, nummer 2,
mei 2023. Oplage 8.250 ex.

Dit magazine wordt gestuurd aan alle abonnees van De Wachter Sions en daarnaast aan bewoners, personeel en vrijwilligers van Huize Winterdijk. Op aanvraag kunt u een Winterdijker opgestuurd krijgen. Mailt u dan naar: receptie@huizewinterdijk.nl

UITGAVE VAN

Steenstichting
Vrienden van Winterdijk
Winterdijk 8, 2801 SJ Gouda
T. 0182 - 68 00 00
E. receptie@huizewinterdijk.nl

ADVERTENTIEVERKOOP

E. advertenties@huizewinterdijk.nl

REDACTIE

Cor van de Craats, Jeroen van der Laan
en Erica Bakker- Maas

EINDREDACTIE

Jeroen van der Laan

FOTOGRAFIE

Janine Blom, voorpagina, 20, 21
Jeroen van der Laan, pagina 1, 9, 13,
14, 15, 18, 23, 24
Overige: privécollectie of Huize Winterdijk

VORMGEVING & PRODUCTIE

Vanderperk Groep, Groot-Amers

GIFTEN

Deze brochure wordt u kosteloos toegezonden. Eventuele giften kunnen overgemaakt worden naar rek.nr. NL87INGB0005522313 t.n.v. Steun-

stichting Vrienden van Winterdijk.

De steunstichting heeft de ANBI status, uw gift is dus fiscaal aftrekbaar.

VERANTWOORDELIJKHEID

Aan artikelen en rubrieken wordt de grootst mogelijke zorg besteed, maar de ervaring leert dat fouten nooit helemaal zijn te voorkomen. Daarom kan geen verantwoordelijkheid worden aanvaard voor eventuele onvoorziene gevolgen, veroorzaakt door fouten in de redactie of advertenties. Het auteursrecht op de in dit magazine verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd.

TESTAMENTAIRE BESCHIKKINGEN

Indien u Huize Winterdijk wilt gedenken door middel van een legaat kan dat door dat te bestemmen (eventueel met vermelding van bestemming) ten name van de zorgstichting van Winterdijk, rek.nr.: NL98INGB0693662328, gevestigd te Gouda. Huize Winterdijk heeft een ANBI-status.

WEBSITE HUIZE WINTERDIJK

Op de website vindt u algemene informatie over Huize Winterdijk, maar ook hoe u zich kunt opgeven voor een woning. Tevens kunnen toekomstige medewerkers die willen solliciteren hier de nodige informatie vinden.

www.huizewinterdijk.nl

Niet gelijkvormig

TEKST Octavius Winslow (uit Morgen gedachten)

”

En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven welke de goede en welbehagende en volmaakte wil van God is

ROM. 12:2

De wereld en de liefde van de wereld en de gelijkvormigheid aan de wereld kunnen het leven van de zinnen en het gevoelsleven aangenaam en behulpzaam zijn, maar het leven des geloofs staan ze tegen. Het vlees en de Geest, duisternis en licht, zonde en heiligheid staan niet scherper tegenover elkaar dan een krachtig leven des geloofs en een zondige liefde voor de wereld. Belijder van het Evangelie, hoed u voor de wereld. Ze is de dood voor u. Waak tegen wereldgelijkvormigheid in uw kleding, in uw levenswijze, in de opvoeding van uw kinderen, in de beginselen en drijfveren die u beheersen, in het richtsnoer waarnaar u handelt. Bedroef de Heilige Geest Gods niet door gedrag waarvan u weet dat het onbestaanbaar is met uw belijdenis, door een zondige gelijkvormigheid aan de wereld, een tomeloos najagen van rijkdom, eer, genoegens, vriendschap en grootsheid des levens. Bid tegen de zonde van de begeerlijkheid, de kanker die knaagt aan de wortel van vele zielen. Bid tegen de zucht naar fraaie kleren, de zonde die het hart van vele belijders afleidt van de eenvoudigheid van Christus en het oog aftrekt van de ware versiering. Bid tegen het verlangen naar lichte en waardeloze lectuur, waaraan velen toegeven en waarvan

➤ Kerkgebouw van de GGin te Sprang Capelle

het de bedoeling is dat het leven Gods in de ziel verhongert, dat er een afkeer wordt gewekt tegen geestelijk voedsel, tegen het Woord Gods, tegen heilige overdenking en tegen gemeenschapsoefening met God. Bid tegen zondige wereldgelijkvormigheid in alles, opdat de Heilige Geest niet bedroefd, Christus niet onteerd en opnieuw door u gekruisigd zou worden. Het is te vrezen dat veel van het hedendaagse christendom graag schikkingen treft met de wereld. De gezindheid die zeer velen kenmerkt, is: Wat zult gij mij geven, en ik zal Hem u overleveren? is een verraden van Christus aan de wereld, een verkopen van het christendom voor haar goede dunk, haar ereplaatsen, haar invloed en gewin. De wereld, het vlees en de satan zijn erop uit om een christen zijn godsdienst af te kopen. Wat zult gij mij geven? is de gretige vraag van velen. O, ontzettende toestand! O, schrikkelijker bedrog! O, gruwelijke zelfmisleiding!

Lezer, belijdt u een christen te zijn? Hoed u dan voor de minste of geringste schikking met uw beginselen, het minste verraad gepleegd aan Jezus, de eerste stap van een wandel die onbestaanbaar is met uw belijdenis. Bovenal wacht u voor een werelds christendom, een christendom dat een fraai uiterlijk heeft, dat alleen maar bestaat uit een bijwonen van de godsdienstoefeningen, een gebruik maken van de Sacramenten, maar waar het kruis van het nederige en zachtmoedige Lam Gods is buitengesloten. Een christendom dat de wereld liefheeft en de dingen van deze wereld, zal een schoon gelaat willen tonen. Het spreekt goed van Christus, maar verraadt Hem met een kus. Laat dit niet uw godsdienst zijn. De wereld heeft alleen maar vijandschap voor uw Zaligmaker. Laat ze voor u geen vriendschap hebben. Ga uit van haar en scheidt u af.

”

Bid tegen zondige wereldgelijkvormigheid in alles, opdat de Heilige Geest niet bedroefd

Van de bestuurder

TEKST Cor van de Craats

Mijn hulp is van den HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft ps. 121:2

Wat een rijke Psalm, deze Psalm 121. Ik zou deze in z'n geheel wel hier willen plaatsen. Waar moeten we het nu en in de toekomst van verwachten om zorg te kunnen geven? De zorg is volop in beweging. Dit is niet nieuw. Al decennia lang wordt er nagedacht over de organisatie van de zorg in Nederland. Hoe is deze het beste te organiseren, te regelen en te bekostigen? De wet- en regelgeving en financiering is een aantal keer gewijzigd. Heel fors bij de komst van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in 2015 (WMO). In de WMO staat dat gemeenten hun inwoners ondersteunen om zelfstandig te blijven wonen en om mee te doen in de samenleving. Vanaf 2015 is de AWBZ beëindigd en hiervoor zijn de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet (Zvw) in de plaats gekomen. Alles met het oog op vermindering van de kosten voor de zorg en de vergrijzing. Het credo van het Ministerie werd zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. Inmiddels zijn we acht jaar verder en ziet het ministerie af van uitbreiding van verpleeghuisplaatsen. Mede vanwege het niet beschikbaar zijn van personeel... Nu is de minister van langdurige zorg van mening dat ouderen zelf verantwoordelijk zijn hoe ze oud willen worden en zelf een zorgplan moeten maken. Er is minder zorg beschikbaar, deze wordt duurder en er is minder personeel beschikbaar en minder vrijwilligers en mantelzorgers. De wijzigingen in 2015 geven niet het gewenste resultaat. De zorgkosten kunnen oplopen tot 37 miljard euro in 2040. Dat is 12 miljard meer dan in 2015. Er zal bezuinigd moeten gaan worden. Er wordt meer van de eigen redzaamheid en zelfstandigheid gevraagd en daarbij een financiële bijdrage. Daarbij ook inzet van familie en mantelzorgers. Meehelpen in de zorg noemde het RD commentaar (02-08) zelfs het nieuwe normaal.

Hoe moet het dan verder?

Heel bijzonder is het dat er in Huize Winterdijk nog net toestemming gekregen is voor de uitbreiding met tien verpleeghuisplaatsen (Wlz). De vraag komt dan snel naar

voren wie deze bewoners gaat verzorgen en verplegen. Wat doen we hieraan? Er zijn collega reformatorische zorgorganisaties die in mei samen met het RD een campagne opgestart zijn. Hoe dragen we samen bij aan het behoud van onze reformatorische zorg? Regelmatig krijg ik de vraag waarom Huize Winterdijk er niet bij in het rijtje vermeld wordt. Dit snap ik. Jaren geleden is er al over nagedacht dat een dergelijke campagne gehouden zou

worden. Dat is destijds niet doorgegaan en nu is het door het RD opnieuw opgepakt en zijn wij hierin helaas niet gevraagd. Ik hoop dat de campagne voor onze collega-instellingen goed verloopt en winst geeft. Zelf hoop ik van harte wat de heer Van Stavereen in zijn bijdrage in het RD (02-08) in het slot aangaf en dat hij ook Huize Winterdijk op het oog had. Ik ben het eens met zijn slotzinnen: Zo mogen we in onze reformatorische zorginstellingen om elkaar heen staan, met het oog op God gericht. Hij is de Almachtige en kan ieders hart breken. Om zo in geloof en liefde naast kwetsbare medemensen te staan en te doen wat onze hand vindt om te doen. Dat zijn voortdurend biddende handen.. Ook voor Huize Winterdijk voor onze bewoners voor onze vrijwilligers en medewerkers en voor nieuwe medewerkers met hart voor de zorg! Zullen we voortdurend onze handen vouwen, u toch ook? En zo kom ik weer uit bij Psalm 121:

De bewaarder Israëls

- 1 Een lied Hammaäloth. Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp komen zal.
- 2 Mijn hulp is van den HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft.
- 3 Hij zal uw voet niet laten wankelen; uw Bewaarder zal niet sluimeren.
- 4 Zie, de Bewaarder Israëls zal niet sluimeren, noch slapen.
- 5 De HEERE is uw Bewaarder, de HEERE is uw Schaduw aan uw rechterhand.
- 6 De zon zal u des daags niet steken, noch de maan des nachts.

GRATIS
interieuradvies aan huis
door heel Nederland

PROJECT ZW SERVICE
ZUIDWEST B.V.

**Project- en
woningstofferings**

Vloerafwerking

**Binnen- en
buitenzonwering**

Tel. Nr.: 085 – 7603700   www.projectservicezuidwest.nl

MAATWERK IS ONS VAK!

- Verbouwingen
- Aanbouw
- Dakkapellen   Mob. 06 - 30726482
- Kozijnen   of 06 - 30258577
- Interieurwerk
- Tegelwerk
- Onderhoud en renovatie
- Machinale houtbewerking

de Pater
Timmer- en onderhoudsbedrijf

Benedenberg 24, 2861 LG Bergambacht
Tel./Fax 0182 - 352602 / 354059
hcdepater@klikafe.nl · antondepater@klikafe.nl

SCHULP
FRUITKENNERS
SINCE 1880

**NIEUW!
DRUIVENSAP**

SCHULP
APPELS & FRANSOOSJES

SCHULP
APPELS, ROSE & GEMBER

SCHULP
DRUIVEN

SCHULP
APPELS

SCHULP
APPELS & SCHIEN

In onze sap-perserij, langs rivier de Vecht, selecteren en combineren wij de lekkerste fruitsoorten. Dagelijks zetten wij ons persoonlijk in om hier heerlijk sap van te maken. De smaak van de natuur en dat proef je.

fam. Schulp

Schulp Vruchtensappen | Breukelen | www.schulp.nl

Winterdijk in *cijfers*

Arinda van Duijn

“Mijn werk zie ik als een waardevolle roeping.”

In Huize Winterdijk doen medewerkers met toewijding hun werk, met als doel de beste zorg en begeleiding te bieden aan de bewoners. Eén van die medewerkers is Arinda van Duijn, een enthousiaste EVV-er op afdeling IJsselstroom. Met haar spreken we over haar werk, motivatie en ervaringen. “Het is waardevol om naast de zorg, ook gesprekken te hebben met bewoners over het geloof. Oudere mensen hebben veel levenservaring, maar staan ook dicht bij het levenseinde.”

Arinda van Duijn is 46 jaar, moeder van vier kinderen en werkt sinds 2004 binnen de muren van Huize Winterdijk. Sinds een paar jaar werkt ze op afdeling De IJsselstroom. Voordat ze hier aan de slag ging, werkte ze in een verpleeghuis op een gesloten afdeling voor dementerende bewoners. Na haar verhuizing naar Boskoop zocht ze een baan dicht bij huis. De afdeling waar ze nu werkt is één van de groepen binnen afdeling Het Bakken in Huize Winterdijk. “Het is een kleinschalige woonvorm waar mensen met dementie, somatische zorgbehoeften of psychische zorg en begeleiding wonen.” Als Eerst Verantwoordelijk Verzorgende coördineert Arinda de zorg voor een aantal bewoners en heeft ze nauw contact met familie en andere disciplines, zoals huisartsen en fysiotherapeuten.

Kleine gebaren

Arinda heeft altijd al in de zorg willen werken. Hoewel ze aanvankelijk geïnteresseerd was in een baan als kraamverzorgende, brachten haar stages bij dementerende ouderen haar uiteindelijk naar de ouderenzorg. Ze geniet enorm van het contact met ouderen en vindt het waardevol om hen te mogen helpen nu ze niet meer in staat zijn om voor zichzelf te zorgen. In haar werk maakt Arinda dagelijks mooie momenten mee. “Ik geniet ontzettend van het contact met de oudere mens. Deze mensen hebben hun hele leven hard gewerkt en zich ingezet voor onze samenleving, voor hun gezin, voor hun werk. Ik vind het heel mooi dat ik hen nu mag helpen nu ze het zelf niet meer kunnen, nu ze zelf de regie meer en meer kwijtraken of lichamelijke of psychische

zorg nodig hebben. Er is een bewoner die nog weleens zegt tijdens het wassen en aankleden ‘s morgens: ‘Jij hebt maar een raar beroep’. Maar echt: dit is het mooiste beroep wat er bestaat! Arinda geeft aan dat het vaak de kleine dingen zijn die het verschil maken, zoals een dankbare glimlach, een hand op de schouder of een gezellig praatje. Ze deelt een voorbeeld waarbij het voorlezen uit de Bijbel aan een angstige bewoner zorgde voor een diepe verbinding, ondanks eventuele kerkelijke verschillen. Het is voor Arinda waardevol om een klein hulpmiddel te mogen zijn in het bieden van troost en ondersteuning aan bewoners. Naast de mooie momenten, erkent Arinda ook dat er moeilijke situaties zijn. Een uitdaging kan zijn wanneer een nieuwe bewoner wordt opgenomen en deze persoon onrustig, verdrietig of boos is. Het vergt tijd en inlevingsvermogen om te begrijpen wat de bewoner nodig heeft om zich thuis te voelen omdat je ze dan nog niet goed kent. Voor familieleden is dit ook een moeilijk proces. Maar Arinda benadrukt dat het een geleidelijk proces is van elkaar leren kennen en begrijpen, waarbij uiteindelijk een mooie balans kan ontstaan. Daarnaast deelt ze een ontroerend verhaal over een bewoner die aanvankelijk uit onbegrip weigerde om met familie mee uit te gaan, maar na overleg en begeleiding uiteindelijk toch genoot van het uitje en stralend terugkwam.

Mantelzorg

Vrijwilligers spelen een belangrijke rol op afdeling IJsselstroom. Door de druk op de zorg is er soms een tekort aan tijd om bijvoorbeeld individuele gesprekken te voe-

ren of samen activiteiten te ondernemen. Vrijwilligers en mantelzorgers stralen rust uit en hun aanwezigheid zorgt voor een huiselijk gevoel. Arinda moedigt familieleden aan om ook actief betrokken te zijn bij de zorg, omdat het meedraaien in het leven van hun familielid een ontspannen, huiselijke sfeer kan creëren tijdens bezoeken. Ze benadrukt dat er altijd ondersteuning is van het zorgteam en dat de betrokkenheid van familie en vrijwilligers van onschatbare waarde is, met name in tijden waarin de werkdruk toeneemt.

”

Ik geniet ontzettend van het contact met de oudere mens

Meerwaarde

Ze benadrukt de meerwaarde van werken in een instelling met een eigen identiteit. Ze vindt het waardevol om naast de zorg ook gesprekken te voeren over geloofsbeleving. Door het delen van dezelfde waarden en normen, is er ruimte voor diepere gesprekken en het lezen van een stukje uit de Bijbel of het samen bidden. Ook hecht ze veel waarde aan de zondagsrust binnen een identiteitsgebonden huis. Wanneer het gaat om rouw en verdriet, ervaart Arinda het verlies van een bewoner als ingrijpend, zowel voor de familie, voor de medebewoners en het team. De stervensfase en de laatste zorg zijn een kostbaar onderdeel van de ouderenzorg. In deze momenten vervagen uiterlijke verschillen en ontstaan er diepgaande gesprekken over de essentie van het leven. Arinda beschouwt het als bijzonder om betrokken te zijn bij het bieden van de laatste zorg. “Kortgeleden heb ik met familie de laatste zorg gegeven bij een bewoner. Ik ervaar zulke momenten altijd als heel verbindend en vind het eervol om dit laatste stukje zorg te mogen geven en de zorg voor deze bewoner daarmee waardevol mag afronden. Belangrijk is om elkaar als team, maar ook medebewoners en familie de ruimte te geven om over deze situaties te kunnen spreken, emoties en herinneringen te delen.”

Staan voor de identiteit

Binnen de organisatiestructuur heeft de identiteitsraad een plaats. Met de voorzitter spreken we over het functioneren van deze raad en over het nieuwe reglement dat ze onlangs opstelden. “Wij waken over de statutaire identiteit van Huize Winterdijk.”

De voorzitter van de identiteitsraad is Van Rinsum uit Scherpenzeel. Hij kent het kerkverband goed – hij heeft al tientallen jaren zitting in de kerkenraad – maar ook de zorg kent hij uitstekend. Zo was hij in zijn werkzame leven orthopedisch chirurg in het Universitair Medisch Centrum van Utrecht. Beide achtergronden komen samen binnen zijn werk als voorzitter van de identiteitsraad. Allereerst legt hij uit wat de identiteitsraad eigenlijk doet. “De identiteitsraad waakt over de statutaire identiteit van Huize Winterdijk zoals wij die hebben voor te staan binnen de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. De leden van onze raad worden benoemd door de Synode en zij hebben tevens jaarlijks verantwoording af te leggen aan de Synode.”

Reglement

De afgelopen maanden stelde de identiteitsraad een nieuw reglement op. Van Rinsum ziet hiervan duidelijk het belang. “Onze overheid streeft er al jarenlang naar om meer invloed uit te kunnen oefenen ook in identiteitsgebonden instellingen. Hiermee wordt, zo lijkt het, zo min mogelijk rekening gehouden met de identiteit. De overheid heeft eigen regelingen in de vorm van een governance code en daarnaar hebben wij ons als instelling te richten. Maar dit is helaas zonder de Bijbelse grondslag. Daarom hebben wij het reglement nodig.” Er was ook een duidelijke wens om de positie van de identiteitsraad duidelijk en helder vast te leggen binnen de organisatiestructuur. “Zo

”

We hebben ons te richten naar Gods Woord en de belijdenisgeschriften

is nu vastgelegd dat de bestuurder verantwoordelijk is voor het instellen van onze raad. Daarnaast benoemt het bestuur de leden van de ID-raad in overleg met de leden van de ID-raad. Vervolgens wordt deze benoeming bekrachtigd door een Synodebesluit.” Van Rinsum is helder over de koers van het nieuwe reglement. “We hebben ons te richten naar Gods Woord en de belijdenisgeschriften. Het blijft voor ons toch de belangrijkste regel, al mogen en moeten wij ons ook aan de overheid onderwerpen.”

Ethiek

In het reglement staat beschreven dat de ID-raad een rol heeft in het benoemen van medewerkers. Nu is er een tekort aan medewerkers. Op de vraag of het benoemingsbeleid dan niet breder moet, antwoordt Van Rinsum ontkennend. “Wij hebben een meer adviserende taak dan een uitvoerende taak. De uitvoerende taak is toevertrouwd aan de Raad van Bestuur en deze kan in voorkomende gevallen advies inwinnen bij de Raad van Toezicht en ook de Identiteitsraad. Het benoemingsbeleid dient wel duidelijk identiteitsgebonden te zijn en moet het liefst niet verbreed te worden.” De identiteitsraad heeft ook een adviserende rol rondom medisch-ethisch beleid. “Op dit gebied is er behoefte aan een duidelijk beleid wat betreft het toedienen van medicatie en andere voorzieningen. Juist de laatste jaren is de zorgzwaarte duidelijk toegenomen. Vooral op afdeling Het Bakken zien we dat er ernstig zieke mensen worden verzorgd. Dit zal dus ook nieuwe medisch-ethische vragen geven.” Ook constateert de identiteitsraad dat de laatste decennia steeds meer nieuwe bewoners van Winterdijk uit de regio Midden-Nederland afkomstig zijn dan voorheen. “Eerder werden er toch duidelijk meer mensen opgenomen

die uit een andere streek van het land afkomstig waren. Het blijft van belang dat iedereen de grondslag van Huize Winterdijk onderschrijft. Dit is een punt van aandacht en dient nauwkeurig gevolgd te worden, zodat Winterdijk zoals het is opgezet gehandhaafd kan en mag blijven. Het is een groot goed om dergelijke instellingen te hebben.”

Hoop

Zal er de komende jaren in Nederland ruimte blijven voor identiteitsgebonden zorg? De voorzitter geeft aan dat dit afhangt van de zorgbehoefte, maar ook van onze eigen identiteit.

“Leven wij dan zoals wij ons leven hebben in te richten op grond van Gods Woord en de belijdenisgeschriften? Ook al worden wij door de overheid aan regels gebonden die hier tegenin gaan, dan zal er toch ondanks alle tegenwerking nog hoop zijn voor de identiteitsgebonden zorg.” Van Rinsum wenst toe dat Huize Winterdijk mag blijven bestaan en dat de identiteit behouden mag blijven. “Dat we vooral deze nood maar mochten gevoelen. Dat dit ons maar uit mocht drijven om de hulp te verwachten van Hem, Die trouwe houdt in eeuwigheid en nooit zal laten varen de werken Zijner handen.”

Mantelzorg is een thema waar tegenwoordig veel aandacht voor is, en dat is maar goed ook. Om kwalitatief goede zorg te kunnen leveren zijn mantelzorgers immers onmisbaar. Mantelzorgers zijn meestal familieleden, vrienden of buren die onbetaald zorgen voor ouderen die hulpbehoevend zijn. Maar wat zijn de voordelen van mantelzorg voor de cliënt, de mantelzorger en de zorgorganisatie? En is er een risico op overbelasting van de mantelzorger? Over deze vragen gaan we in gesprek met Joke Valk. Zij is als mantelzorgconsulent verantwoordelijk voor het beleid rondom mantelzorgers. “Mantelzorger worden is vaak geen keuze. Het komt op je pad. Tegelijk is het bijna vanzelfsprekend. Zeker als het gaat om de zorg voor de eigen echtgenoot of echtgenote.”

Meer aandacht voor *mantelzorg*

Als iemand de zorg kent is het wel Joke. Ze werkte jarenlang als IC-verpleegkundige in het ziekenhuis, maar heeft ook ervaring in de thuiszorg, hospice en revalidatiezorg. Daarnaast was ze langere tijd zelfstandig orthomoleculair therapeut met een praktijk aan huis. “Maar in 2015 ben ik hiermee gestopt omdat ik het werk te solitair vond. Toen ben ik gestart als vrijwilliger op het Baken. In die tijd overleed onverwacht mijn moeder. Mijn vader was toen al dementerend en ik werd onverwacht de mantelzorger van mijn vader. Omdat ik hier in Huize Winterdijk inmiddels bekend was, heb ik mijn vader ingeschreven voor een woning en een half jaar na het overlijden van mijn moeder verhuisde mijn vader hierheen. Na ongeveer een jaar is hij naar het Baken gegaan. Inmiddels werkte ik toen zelf als verpleegkundig werkbegeleider. Op deze manier heb ik ook van de andere kant de zorg in Huize Winterdijk leren kennen en is mijn affiniteit ontstaan met mantelzorgers. Sinds vorig jaar werk ik hier als klantadviseur en mantelzorgconsulent.” In deze laatste rol geef ik voorlichting en advies aan mantelzorgers en ik regel zo nodig bepaalde voorzieningen en biedt een luisterend oor. Om inzicht te krijgen in de behoeften en wensen van de mantelzorgers, heb ik een enquête gehouden onder alle mantelzorgers van Huize Winterdijk. Hieruit bleek dat er bijvoorbeeld

behoefte is aan diverse vormen van voorlichting, maar soms ook aan persoonlijk contact of contact met andere mantelzorgers. In persoonlijk contact merk ik dat een luisterend oor en begrip al helpend kan zijn. Zelfs als de situatie zelf niet veel veranderd. Mijn persoonlijke ervaring die ik heb opgedaan in de vier jaar dat ik zelf mantelzorger was, helpt mij ook om de mensen die ik spreek beter te begrijpen.”

Waardevol

Maar wat is mantelzorg eigenlijk? Joke legt uit dat mantelzorg de zorg voor een chronische zieke, gehandicapte of hulpbehoevende naaste is. “Dit kan de echtgenoot of echtgenote zijn, een ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. De mantelzorger heeft een persoonlijke band met de naaste voor wie hij of zij zorgt. Mantelzorg is vaak langdurig en intensief en is lang niet altijd vrijwillig, vaak wel vanzelfsprekend. De mantelzorger is de ervaringsdeskundige als het gaat om de zorg rond de cliënt of bewoner. Deze kennis en betrokkenheid is eigenlijk onmisbaar om de beste zorg te leveren. Zeker voor bewoners op het Baken die hun vertrouwde omgeving hebben moeten verlaten, zorgen bekende gezichten en stemmen voor een vertrouwd en veilig gevoel.” Er zijn veel ontwikkelingen

rondom de inzet van mantelzorg. Zo is er door de vergrijzing een grotere vraag naar zorg en er is onvoldoende zorgpersoneel. “Om deze redenen wordt het steeds belangrijker om de formele en informele zorg, dat zijn dus mantelzorgers en vrijwilligers, op elkaar af te stemmen en hen bij staan. In dit proces staan we aan het begin, en er is veel werk te doen om deze samenwerking vorm te geven. Ik ben onder andere in gesprek met Cedrah om te kijken hoe het mantelzorgbeleid daar wordt vormgegeven.” Binnen Huize Winterdijk wordt de meeste mantelzorg uitgevoerd door de echtgenoot, echtgenote of kinderen. De taken die zij uitvoeren zijn heel verschillend. Het kan gaan om het doen van boodschappen, koken, schoonmaken, maar ook bijvoorbeeld het regelen van de bankzaken, begeleiden naar het ziekenhuis of meenemen voor een dagje

uit. Sommige mantelzorgers helpen ook bij het uitvoeren van lichamelijke zorg. Joke haar opdracht is om de mantelzorgers zo goed mogelijk te ondersteunen. Maar hoe geef je hier in de praktijk uitvoering aan? De mantelzorgconsulent vertelt dat het allereerst belangrijk is om de mantelzorg te kennen. “De mantelzorg wordt steeds meer gezien als partner in de zorg. We moeten daarom ook kijken naar de wensen, verwachtingen en grenzen van de mantelzorg. Binnen Huize Winterdijk willen we zodanige voorwaarden scheppen dat mantelzorg en professionele zorg elkaar kunnen aanvullen. Dit komt ten goede aan het welbevinden van de cliënt of bewoner en het welbevinden van de mantelzorg. In de zorg wordt gewerkt met een meetinstrument dat helpt om de belasting van de mantelzorg in kaart te brengen. De mantelzorg kan deze vragenlijst zelf

”

Ik merk dat een luisterend oor en begrip al helpend kan zijn

invullen. De zorgverlener zal daarna de uitkomsten invoeren in het dossier en bespreekt de uitkomsten met de mantelzorg. Op deze manier kunnen we in de gaten houden hoe het met de mantelzorg gaat. Zo nodig schakelt de zorgverlener mij in om in gesprek te gaan met de mantelzorg.” Joke kan ook mantelzorgers verwijzen naar het sociaal team van de gemeente. Daar kunnen zij hulp en ondersteuning krijgen.

”

Mantelzorgers hebben onze waardering en steun hard nodig

Grenzen

Welke adviezen wil Joke Valk meegeven aan mantelzorgers? “Ik zie in de praktijk mensen worstelen met het spanningsveld dat er is tussen hun liefde en zorg voor hun naaste en de ruimte die zij zelf nodig hebben om te ontspannen en op te laden. Dit kan erg lastig zijn. Mijn tip zou dan ook voor iedereen zijn: praat erover als je hier tegenaan loopt, met bijvoorbeeld iemand uit je vriendenkring, een familielid of zo nodig met een professional. Soms is praten met een ander al heel verhelderend en kunnen kleine tips het verschil maken. Iemand vertelde mij bijvoorbeeld dat ze altijd de vaste maandag bij haar vader komt en geen vrijaf durfde te nemen om met haar gezin de tweede pinksterdag door te brengen. Ze wilde het zorgpersoneel die dag niet belasten door weg te blijven. Dat geeft voor mij aan hoe plichtsgetrouw iemand is en hoe lastig het is om ook een keer voor zichzelf (of in dit geval voor haar gezin) te kiezen. Ik heb haar aangeraden deze dag wel thuis te blijven en dit dan natuurlijk op tijd te melden bij de wijkverpleging.”

Waardering

Joke werkt hard om de mantelzorgers nog beter te kunnen ondersteunen. “Daar hoort een goed mantelzorgbeleid bij. Ik vind het waardevol om, in overleg met het bestuur van Huize Winterdijk, het beleid rond mantelzorg vorm te gaan geven. Hierbij gaat het ook om het faciliteren van de mantelzorgers zodat zij op hun manier een bijdrage kunnen blijven leveren aan de zorg voor hun naasten. We gaan informatieavonden organiseren, maar we willen ook nadenken over het aanbieden van scholing ten aanzien van bepaalde praktische vaardigheden.

De mantelzorgconsulent sluit af door te benoemen dat het uitvoeren van mantelzorg waardevol en vaak ook dankbaar werk is. “Je helpt en ondersteunt je geliefde, je naaste, die zelf meer en meer hulpbehoevend wordt. Daarnaast kun je meehelpen om de zorg goed af te stemmen op degene die je lief is omdat jij hem of haar het beste kent. Je zult dankbaarheid ervaren van die ander, maar ook voldoening in het zorgen

voor hem of haar. Ook als iemand niet meer voor zichzelf kan opkomen ben jij degene die dat wel kan doen. Maar we moeten niet vergeten dat het zijn van mantelzorgers ook heel moeilijk kan zijn en daarom hebben onze mantelzorgers onze waardering en steun hard nodig.

Op Deo Volente donderdag 12 oktober is er een avond voor alle mantelzorgers. U bent van harte welkom. De spreker van deze avond is Elsa Hotting, maatschappelijk werker in Beth-San. Het thema zal zijn: “Als ik jou niet had...”- Hoe houd je als mantelzorgers de juiste balans. De avond start om 19:30 uur en is om ongeveer 21:30 uur afgelopen.

De momenten met moeder koesteren

Het levensverhaal beschrijven van mevrouw Van den Berg-Zaal is niet eenvoudig. Zelf kan ze zich weinig meer herinneren. Ze blijft na iedere vraag glimlachen. Bij het zien van foto's lijkt er soms een herinnering te komen. Toch rijst er een beeld. Over een hardwerkende vrouw, die samen met haar man op de brommer reed in Reeuwijk. En over het inleveren van veel van haar functies de laatste jaren. Haar dochter bezoekt haar moeder zo'n drie keer per week. "Het is goed om deze momenten met moeder te koesteren. Het kan zo maar de laatste keer zijn."

Ze woont alweer een jaar of vijf binnen de muren van Huize Winterdijk. Eind 2018 nam ze haar intrek in kamer 55. Haar dochter vertelt toen haar vader overleed, moeder verhuisde naar een appartement in Gouda. “In de tunnelflat vond ze toen een mooie plek. Gaandeweg nam haar geheugenfunctie af. Ze was al een paar keer gebeld toen er hier een plekje was, maar ze hield de boot af. Later gaf ze toe dat ze eigenlijk eerder had moeten verhuizen. Ze merkte zelf ook dat het zelfstandig wonen bijna niet meer ging.” Sinds zo’n anderhalf jaar woont ze op afdeling Het Bakken. Daar krijgt ze volledige zorg en begeleiding.

↗ De trouwfoto.

↗ Zo waren ze in Reeuwijk bekend. Samen reden ze op de brommer.

Vissen

In haar jonge jaren woonde mevrouw Van de Berg in Bodegraven en later in Reeuwijk. “Ik ken de verhalen nog van mijn opa die visserman was. Het hele gezin werd dan soms midden in de nacht wakker gemaakt om van de vangst te eten, dit vonden ze heel lekker. Daarover vertelde mijn moeder nog regelmatig.” Ze werkte voor haar trouwen als coupeuse. “Ze had dan verschillende adressen waar ze de kleding ging maken of herstellen. “Het huwelijk werd gezegend met zes dochters en één zoon. “Mijn zus is onlangs op 67 jarige leeftijd overleden aan de gevolgen van dementie. Mijn moeder besepte het even als we het zeiden maar was het daarna snel vergeten, ze heeft er geen verdriet over gehad.”

Mantelzorg

Langzaam ging haar dochter (Betsy Schouten) ook steeds meer andere taken uitvoeren op Het Bakken. “Je raakt steeds bekender met al het zorgpersoneel. Je gaat andere bewoners ook helpen. De ene help je bij het drinken en weer de ander bij het toetje.” Betsy vindt het belangrijk om alle bewoners wat actief te houden. “Als je dit niet doet, ligt bijna iedereen te slapen in de stoel. Maar als je een spelletje gaat doen of psalmen gaat zingen, doen de meeste mensen wel weer mee.” Hoewel ze geen achtergrond in de zorg heeft, voelt ze zich bij deze taken als een vis in het water. “Het is erg leuk om te helpen in de zorg en zo wat te betekenen voor je naaste.” De rol van mantelzorger voor haar moeder werd het afgelopen jaar alleen maar kleiner. “Ze heeft hier nu intensieve zorg. Ze eet en drinkt zelfstandig en zo nodig wordt ze bij alle

andere dingen geholpen. Alleen de post afhandeling en de was doen wij als kinderen.” Dit was wel anders toen ze nog zelfstandig in Huize Winterdijk woonde. “Wij als kinderen moesten steeds meer taken overnemen. Op een gegeven verstopte ze veel en verscheurde alle brieven. Dan waren we lang aan het zoeken naar alle spullen.” In die tijd stemde de familie de zorg die zij gaven af op de bijdrage van de professionele zorg. “Wij konden niet anders dan het op een gegeven moment uit handen geven. “Wij waren heel blij dat het zo goed werd overgenomen en dat wij zo goed met elkaar de zorg voor mijn moeder konden afstemmen.”

Acceptatie

Betsy fietst telkens vanuit Moordrecht naar haar moeder in Gouda. Meestal drie keer per week. “Ik ben er te nuchter voor dat ik denk, waarom ga ik eigenlijk? Ze beseft het meestal toch niet. Nee, mijn moeder heeft veel voor ons gedaan. En nu probeer ik het terug te doen. Deze tijd kan ik nooit meer overdoen.” De moeder van Betsy heeft nu gevorderde dementie. Hoe gaat ze hier mee om? “Het is een proces. Mijn moeder is nu 92 jaar. Je loopt mee, en

➤ Mevrouw van de Berg samen met haar, inmiddels overleden, man J.P. van den Berg

ziet dat het telkens iets minder gaat. Als je kijkt naar haar leeftijd is dit makkelijker te accepteren dan bij mijn zus die op veel jongere leeftijd dementie kreeg.” Hoe ervaart ze de zorg binnen Winterdijk? Ze benoemt allereerst de liefdevolle aandacht en verzorging. “Niets lijkt te veel. Sommige bewoners moeten echt met alles worden geholpen. Maar je ziet dat iedereen het uit liefde doet. “ Het grootste pluspunt volgens mevrouw Schouten is toch wel de identiteit. “Als je mijn moeder psalmen ziet zingen, beseft je dat deze psalmen diep in haar geheugen zijn gegrift. Ook formuliergebeden kan ze nog helemaal opzeggen. Dat dit hier kan is van grote meerwaarde.

”

Het is goed om deze momenten met moeder te koesteren. Het kan zo maar de laatste keer zijn.

➤ Het voormalige ouderlijk huis aan de Vlietdijk

Er zijn veel vrijwilligers actief. Eén van hen is Ina van Beek. Haar verhaal illustreert hoe één persoon het verschil kan maken in het leven van anderen, terwijl ze tegelijkertijd zelf voldoening en betekenis vindt. Vrijwilligers zijn namelijk in de ouderenzorg van onschatbare waarde.

Vrijwilligerswerk als een Bijbelse opdracht

Ina van Beek is sinds november 2022 actief als vrijwilliger in de ouderenzorg op Het Baken. Haar motivatie om zich in te zetten voor de bewoners komt voort uit de groeiende behoefte aan vrijwilligers en de toenemende werkdruk in de zorgsector. Ina heeft zelf een administratieve achtergrond en stond niet meteen vooraan om vrijwilligerswerk in de zorg te doen. Echter, door haar betrokkenheid bij haar vader, die sinds een aantal jaren op deze afdeling woont, en haar ervaring als contactpersoon, realiseerde ze zich dat ze iets kon betekenen voor de bewoners. Hier voelt Ina zich op haar plek. De verbondenheid die ze ervaart met de bewoners doet hen én haar goed. Bij het betreden van de huiskamer wordt ze soms begroet met herkenning van bewoners die vragen: “Ben je er weer?” of “Ken ik u ergens van?”. Het contact met de bewoners en

het opbouwen van relaties met de zorgmedewerkers geeft haar meerwaarde.

Haakgaren

Als vrijwilliger heeft Ina verschillende taken en verantwoordelijkheden. Tijdens het zogenaamde ‘sap-uurtje’ wanneer sommige bewoners naar bed worden geholpen door de zorgmedewerkers, is zij in de huiskamer aanwezig om met de bewoners te praten of voor te lezen. Haar aanwezigheid helpt om bewoners te overtuigen om in de huiskamer te blijven in plaats van op te staan en weg te lopen. Ze draagt ook bij aan de veiligheid van de bewoners door te voorkomen dat ze gaan dwalen. Een dagdeel van dit vrijwilligerswerk duurt ongeveer anderhalf uur. Tijdens uitjes met de bewoners is ze vaak een hele middag betrok-

ken. Onlangs namen ze de bewoners mee naar Plantenkwekerij Gebr. De Gier en Dierenhandel Hoogendoorn in Stolwijk. In het taxibusje, met de bewoners in rolstoelen, maakten ze een mooie rit naar de bestemming. Daar genoten ze van een wandeling door de kassen en bewonderden ze het bloeiende perkgoed. Vervolgens bezochten ze de dierenhandel, waar ze kippen, konijnen, vogels en andere dieren konden bewonderen. Ina genoot van de vreugde en blijdschap van de bewoners tijdens deze uitstapjes. Een ander mooi verhaal vertelt Ina met een glimlach. “Ik ben een keer de hele avond bezig geweest is om een bol haakgaren uit de klit te halen. Het was een lange avond, maar het lukte en de bewoner was dankbaar.”

Levensfase

Naast de mooie momenten zijn er ook moeilijke situaties in de ouderenzorg. Ina vindt het ingrijpend wanneer een bewoner plotseling overlijdt. Het beseft dat een persoon, die ze net wat beter leerde kennen er niet meer is, raakt haar diep. Ze beseft dat dit voor de zorgmedewerkers een ingrijpende gebeurtenis is, omdat zij dagelijks voor deze mensen zorgen en een hechte band met hen opbouwen. Dit vrijwilligerswerk confronteert haar dan ook met de eindigheid van het leven. Het overlijden van bewoners herinnert haar eraan dat het leven kostbaar is en dat we er moeten zijn voor onze medemensen in hun laatste levensfase. Ina's motivatie om vrijwilligerswerk te doen, ligt in haar verlangen om ouderen die veel zorg nodig hebben extra aandacht te geven. Ze begrijpt dat de hoge werkdruk in de zorg het voor de medewerkers soms moeilijk maakt om dit te doen. Door haar aanwezigheid kan ze

een stukje bijdragen aan het welzijn van de bewoners en de zorgmedewerkers ontlasten. Ze vindt het belangrijk om een veilige en liefdevolle omgeving te creëren voor degenen die haar hulp, op dat moment, het meest nodig hebben. Ze gelooft dat vrijwilligerswerk niet alleen essentieel is in de ouderenzorg, maar ook een Bijbelse opdracht om voor onze naasten te zorgen.

”

Het is belangrijk een veilige en liefdevolle omgeving te creëren

Ook net zoals Ina vrijwilligerswerk doen?

Huize Winterdijk is warme en gezellige plek waar onze bewoners worden omringd door zorg en aandacht. Als vrijwilliger bij Huize Winterdijk draag je bij aan het welzijn van onze bewoners. Je kunt veel verschillende taken uitvoeren, afhankelijk van je persoonlijke interesses en vaardigheden. Zo kun je bijvoorbeeld helpen bij de maaltijden, spelletjes spelen met onze bewoners, wandelen in de buurt of gewoon gezellig praten met hen. Het vrijwilligerswerk bij Huize Winterdijk is niet alleen een waardevolle ervaring voor onze bewoners, maar ook voor de vrijwilliger. Je leert nieuwe mensen kennen, doet ervaring op in de ouderenzorg en draagt bij aan een mooiere en meer verbonden samenleving. Onze bewoners waarderen het enorm wanneer vrijwilligers tijd vrijmaken om hen te bezoeken en aandacht te geven. Het geeft hen de kans om hun verhalen te delen, nieuwe contacten te leggen en zich minder eenzaam te voelen. Bovendien is het vrijwilligerswerk bij Huize Winterdijk ook heel flexibel. Je kunt zelf bepalen hoe vaak en wanneer je wilt komen. Of het nu gaat om een paar uur per week of enkele dagen per maand, alles is welkom. Ook is het mogelijk om te overleggen welke taken je het beste kunt uitvoeren, zodat je jouw eigen vaardigheden kunt inzetten op de meest geschikte manier. Het vrijwilligerswerk bij Huize Winterdijk is toegankelijk voor iedereen. Of je nu jong of oud bent, ervaring hebt in de zorg of niet, iedereen is welkom om deel uit te maken van ons team. Samen maken we het verschil en dragen we bij aan een betere wereld. Als je geïnteresseerd bent om vrijwilligerswerk te doen bij Huize Winterdijk, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen. Bel of mail gerust even naar Rianne Kolk: vrijwilligerscoordinator@huizewinterdijk.nl of 0182-680000

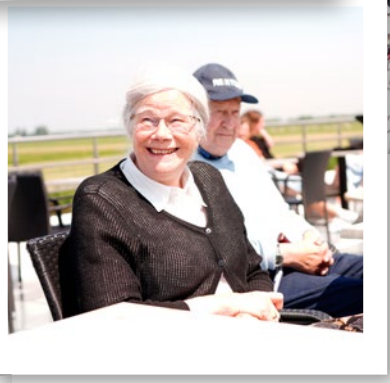

Beeldverslag: het jaarlijkse bewonersuitje

Onze fotograaf Janine Blom ging mee met het jaarlijkse bewonersuitje.
Kijk mee naar het beeldverslag van deze mooie dag.

De plaats van *palliatieve zorg*

Het is een indrukwekkende gedachte. Bijna voor iedere bewoner van Huize Winterdijk is dit zijn of haar laatste aardse woonplaats. Het overlijden van bewoners is daarmee een realiteit voor iedereen die binnen de ouderenzorg werkt. Over dit lastige onderwerp spreken we met de bestuurder Cor van de Craats en wijkverpleegkundige Linda van Buren. Ook vertellen verzorgenden Janneke Knoop en Thera Israël over de waakmand.

Wanneer spreken we over palliatieve zorg? Omdat er veel onduidelijkheid over bestaat, bakent Cor van de Craats dit begrip eerst af. “Palliatieve zorg is niet hetzelfde als terminale zorg. Palliatieve zorg richt zich op het leven, niet op het sterven. Terminale zorg is het laatste stukje palliatieve zorg, kort voor het overlijden. Palliatieve zorg kan in principe maanden of zelfs jaren gegeven worden, terminale zorg niet. De palliatieve zorg in de laatste levensfase richt zich op het verzachten van pijn, angst en benauwdheid, en het bieden van welzijn en comfort. Daarbij moet vooral gedacht worden aan geestelijk welzijn en comfort betreffende hetgeen het lichaam vraagt en nog aan kan. Denk daarbij aan hoe iemand graag wil liggen en nog zou willen eten en of drinken.” Palliatieve zorg is niet alleen voor de stervende. “De begeleiding richt zich ook op de dierbaren. Voor hen is het aangrijpend en zijn er vragen en onzekerheden. Wat kan er nog wel gezegd, gedaan en gevraagd worden. Belangrijk is dat er niet te veel van de ernstig zieke verlangd kan worden.” Binnen de stervensbegeleiding is tegenwoordig veel aandacht voor palliatieve zorg. Bij mensen die ongeneeslijk ziek zijn en in een vergevorderd stadium van hun ziekte, probeert de palliatieve zorg een continue en totale zorg te bereiken die het lijden zo veel mogelijk beperkt en verzacht. Er zijn instellingen die dergelijke zorg op professionele grondslag aanbieden, zoals hospices maar ook wordt vaak gebruikgemaakt van vrijwilligers en familieleden.

Geloofsgetuigenissen

Palliatieve zorg is de afgelopen decennia steeds belangrijker geworden. Het mogelijk maken ontstond in het eind van de jaren '80. Toen stelde SGP-kamerlid Van den Berg dit aan de orde. Hij beoogde hiermee iets waardevols neer te zetten tegenover de kilte van de ideeën die toen rondgingen rondom actieve levensbeëindiging. Euthanasie is sinds 2002 wettelijk toegestaan. Van den Berg was ervan doordrongen dat goede verzorging, begeleiding en pijnbestrijding de vraag om euthanasie zou kunnen wegnemen en pleitte voor ruimhartige financiering van de palliatieve zorgverlening en opleidingen. Bestuurder Van de Craats vertelt dat er in de achterliggende maanden in verschillende bijeenkomsten met medewerkers en de pastoraal werker is gesproken over de huidige stand van zaken met betrekking tot het medisch ethisch handelen binnen Huize Winterdijk. “Het waren mooie bijeenkomsten met een grote opbrengst. We hopen een nieuwe brochure over ons medisch ethisch handelen samen te stellen. Bijzonder was om te horen van de geloofsgetuigenissen die binnen Huize Winterdijk van zeer ernstige zieken gehoord zijn. Maar ook de persoonlijke inzet en ervaringen van medewerkers en hoe zij zelf van deze getuigenissen geleerd hebben.” Eén van de uitkomsten van dit traject was dat de aandacht voor palliatieve zorg nog beter kan. “Daarom hebben onze medewerkers scholing gevolgd en is er nagedacht over de verbetering van deze zorgverlening. Daarnaast kan een

Deze zorg verlenen heeft mijn hart

beroep gedaan worden op deskundigheid in de regio en bij een collega organisatie. De komende periode hopen we dit voort te zetten en te komen tot een zogenaamd zorgpad palliatieve zorgverlening. Vanzelf wordt ook nagedacht over de begeleiding van de familie en de naasten. Twee medewerkers kwamen met het idee van de waakmand. Deze is bedoeld ter ondersteuning van degene die waken bij hun geliefde.”

Uitzien

Spreken over het levenseinde binnen de ouderenzorg is voor Van de Craats moeilijk en mooi tegelijk. “In de wereld om ons heen zien en horen we dat men niet goed raad meer weet met ernstige zieken, lijden en goed om te gaan met geliefden in hun laatste levensfase. Het liefst heeft men dat alles maar zo snel mogelijk achter de rug is. De ernst voor het lijden en sterven is weg. De ervaring die men hiermee heeft is gering. En alles is zonder daadwer-

kelijke troost. Toch is er een tendens waar te nemen, dat er gepleit wordt voor meer rust en tijd rondom het ziek- en sterfbed. Wat een zegen dat wij Gods Woord mogen hebben. Dat woord dat ons kan wijsmaken tot zaligheid ja, dat het richtsnoer is voor al ons handelen. Daarom hoe anders zou het bij ons moeten zijn. Wij die mogen weten dat de Heere Jezus vanaf zijn geboorte geleden heeft, gestorven en begraven is. In de grootste benauwdheid en helse pijnen is terecht gekomen. Het meest eenzaam van alle mensen geweest is in de drie uren duisternis. En door Zijn lijden en sterven, medelijden kan hebben met de mensen. Ja, die psalmen geeft in de nacht ook in de donkere nachten van pijn en angst.” Van de Craats spreekt dan ook over de woorden hoop, uitzien en verwachting. “Wat mocht Paulus veel weten toen hij uitriep: dat het zeer verre het beste is om ontbonden te worden en bij Christus te zijn. Ja, hij mocht getuigen: want het leven is mij

Christus, en het sterven is mij gewin. En Jacob op zijn sterfbed, die uitriep: Op uw zaligheid wacht ik HEERE. Of lees en zing psalm 43: “Dan ga ik op tot Gods altaren.”

Indrukwekkende fase

Linda van Buren is een ervaren verpleegkundige. Ze werkte in diverse organisaties, waaronder in het ziekenhuis Gelderse Vallei. Ze was op zoek naar meer regelmatig werk en meer overstijgende taken. Ze werkt nu als wijkverpleegkundige binnen Huize Winterdijk en zal in het najaar opgeleid worden tot adviseur kwaliteit en veiligheid. “Als wijkverpleegkundige indiceer ik veel zorg, en heb ik een coördinerende rol hierin, maar stuur ik ook het team hierbij aan en ik heb daarin een coachende rol.” Linda heeft binnen haar jarenlange werkervaring veel zorg verleend binnen de palliatieve fase. “Deze zorg verlenen heeft wel een beetje mijn hart. Dat komt met name omdat er dan heel veel niet meer behandeld

”

Wat een zegen dat wij Gods Woord mogen hebben.

mogen geven? Linda spreekt over ingewikkeld en mooi. “Ik merk zelf dat er een soort van gewenning optreedt omdat ik echt veel mensen in de laatste levensfase heb verzorgd, anders zou ik mijn werk niet kunnen doen. En toch went het nooit. Wat ik zelf het meest aangrijpend vind, is het feit dat mensen die niet gelovig zijn dan maar doen dat het beter is zo. Terwijl ik dan zelf denk: nu komt iemand voor de Heere, iemand wordt geroepen om voor Gods rechterstoel te verschijnen. Dat is iets ontzettends. Maar op dat moment kan ik daar niets over zeggen, maar ik denk het dan wel. Het bepaalt me bij de eindigheid van het leven, en ook de betrekkelijkheid van dingen. Heel veel zaken vallen weg in een laatste levensfase. We maken ons zo druk over van alles en nog wat, maar uiteindelijk zouden we zo moeten leven alsof het onze laatste dag is. Denk niet dat het dan bijvoorbeeld belangrijk is wat voor kleding we aanhebben.” De verpleegkundige vertelt over haar vak dat het bij de laatste levensfase gaat om het dienen op dat moment. “Het gaat er dan over dat ik het belang van de cliënt en de familie zie. Ik vraag me dan af wat ze nodig hebben en wat ik ze kan geven. Het is wat mij betreft wel iets heel moois om deze zorg te mogen geven.”

Meerwaarde

Op welke wijze kan Huize Winterdijk de meerwaarde van goede palliatieve zorg benutten? Linda vertelt dat ze

wordt. Dat ervaar ik in het ziekenhuis heel sterk, omdat dit natuurlijk een behandelsetting is. Maar als mensen niet meer te genezen zijn en alleen maar verder achteruitgaan, dan is het wel tijd om na te denken wat nu wijsheid is en wat zorgt voor kwaliteit van leven op dat moment. Het gaat in de palliatieve fase om comfort geven, en dan komt er ook heel veel niet medisch om de hoek kijken. Zoals nabijheid van familie, aanraking of het zingen of lezen. Je staat op dat moment heel dichtbij een patiënt en diens familie in één van de indruk-

wekkendste fases van iemands leven. Want iemand gaat sterven, en dat is heel wat. Ik merk altijd dat het heel belangrijk is om de familie ook te begeleiden en uitleg te geven over wat ze kunnen verwachten, dus een stukje kennisoverdracht, dat vind ik ook mooi om te doen. Want ze weten niet wat ze kunnen verwachten en hebben te maken met heel veel emoties op dat moment.”

Dienen

Hoe is het om als zorgverlener deze zorg in de laatste levensfase te

nu bezig zijn om alle medewerkers te scholen. “Omdat we thuiszorg leveren, heb je altijd te maken met de huisarts maar daarin kunnen we wel snel schakelen en beleid maken. Dat gaat natuurlijk ook in samenspraak met familie en client indien deze hiertoe nog in staat is. Als we meer verpleegtechnische zorg nodig hebben, kunnen we dit ook regelen met een externe organisatie. We hebben als regel dat wanneer iemand terminaal is we elk zorgmoment rapporteren en zodoende een goede continuïteit kunnen geven aan de zorg. Daarbij probeer ik als wijkverpleegkundige ook even langs te gaan om te monitoren hoe het gaat en zo nodig vragen te beantwoorden van familie. Ik leerde pas tijdens de dag van de wijkverpleging dat veel mensen geen vragen stellen maar die er wel degelijk zijn in deze fase, dus dat het aan ons is om familie te bevragen. Ook komt de pastoraal werker langs bij iemand die in de terminale fase is. Daarnaast zijn de eerstverantwoordelijke verzorgenden op dit moment ook heel actief bezig binnen de EVV-opleiding met kwaliteitsverbetering binnen de palliatieve zorg. Ook hebben we binnen Huize Winterdijk het voorrecht dat we als collega’s onderling maar ook met cliënten de geloofsbeleving een plek kunnen geven in de zorgverlening.”

Beeldvorming

Toch kan er ook nog veel beter volgens Linda. “Ik heb zo de indruk dat er nog wel wat kennistekort is en verkeerde beeldvorming, ook bij cliënten en familie. We hebben dan als zorgverleners daar een rol in, maar hebben we dan ook al-

lemaal de juiste kennis of hebben we ook nog wel wat last van verkeerde beeldvorming? Ik doel dan bijvoorbeeld op het geven van morfine of het beeld wat mensen hebben bij palliatieve sedatie. Het is bekend uit een groot onderzoek dat mensen niet eerder overlijden bij het geven van palliatieve sedatie. Je zorgt dat mensen comfortabel zijn en daar zijn soms middelen voor nodig omdat het echt niet anders kan, omdat de

symptomen niet op een andere manier te onderdrukken zijn. Je noemt dat een ‘refractair symptoom’ iets wat aanwezig moet zijn om te kunnen besluiten tot palliatieve sedatie. Maar het is niet de eerste stap die je zet. Want er zijn ook heel veel andere middelen, en niet te vergeten: nabijheid van geliefden, een natte washand op het hoofd, bidden of lezen met iemand, wat onrust weg kan nemen.”

Hoe kun je praktisch uitvoering geven aan palliatieve zorg?

Hoe kun je praktisch uitvoering geven aan palliatieve zorg? Een van de middelen om de familie te ondersteunen is de waakmand. Verzorgende Janneke Knoop geeft aan dat deze waakmand is gevuld met artikelen voor de naasten, die aan het waken zijn bij een stervende. “Door deze mand aan te bieden hopen we de naaste wat extra steun, troost en aandacht te bieden in een emotioneel zware periode. We geven de mand aan de familie als ze bij hun geliefde gaan waken. In de waakmand zijn allerlei dingen te vinden die de gedachten kunnen verzetten, zoals: een puzzelboekje, een kleurboek, een schrijfblokje om aantekeningen te maken, boeken met pastorale inhoud en een deken voor de nacht of voor de kou.” Er is een duidelijke relatie met de identiteit zo vertelt Janneke Knoop. “Zo is er een Bijbel leeswijzer opgenomen voor de familie, waarin passende Bijbelgedeeltes zijn genoemd. Maar ook ik als verzorgende kan deze gebruiken als ik iets wil voorlezen bij het sterfbed.” Daarnaast zitten er ook producten in die direct te gebruiken zijn. Zo is er massageolie beschikbaar om de handen van de stervende te verzorgen. Ook zijn er pepermunt en zakjes aanmaaksoep beschikbaar. De beide verzorgenden vertellen dat er ook een folder geschreven is waarin informatie staat over de laatste levensfase. “Daarin staan zaken genoemd over de verandering van de ademhaling, de behoeftes op het gebied van eten en drinken en zaken rondom het bewustzijn van de bewoner die op sterven ligt.”

ONDERNEMEN VOOR GOUDA

OVER DE STEUNSTICHTING

Beste ondernemer,

U bent waarschijnlijk wel bekend met Huize Winterdijk in Gouda. Dit woonzorgtehuis werd in 1977 opgericht en gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Doelstelling van de oprichters: onze bejaarde medemens in de avond van het leven een verantwoorde woonomgeving bieden. Binnen Huize Winterdijk is al jarenlang een steunstichting actief. Als steunstichting willen we extra inkomsten genereren voor activiteiten die niet gesubsidieerd worden door de overheid, of niet passen binnen de begroting van Huize Winterdijk. Een deel van de inkomsten verkrijgen we uit onze winkel in het tehuis, een ander deel krijgen we uit activiteiten en sponsoring. Daarvoor vragen wij u een financiële bijdrage, zodat wij ook in de periode de hiernaast genoemde doelen kunnen steunen! In deze tijd van gelijkheidsdenken, kerkverlating en zelfbeschikking is het een Wonder dat we ons eigen tehuis in Gouda mogen hebben. Onze ouderen mogen hier in een vertrouwde omgeving hun laatste levensfase op gepaste wijze beleven. Om dat ook in de toekomst te kunnen waarborgen, hebben wij uw steun als ondernemer hard nodig.

CONCRETE DOELEN KOMENDE PERIODE:

- Financiëren pastoraal medewerkers
- Structurele bijdrage tweede nachtzuster
- Realisatie en inrichting van een buitenterras
- Aanschaf labyrintfiets
- Grote investering in een nieuw omroepsysteem waarmee o.a. kerkdiensten gevolgd kunnen worden

Het blad 'De Winterdijker' wordt in het kader van verbinding met onze achterban door de steunstichting uitgegeven. U kunt in overleg daarin advertenties plaatsen voor uw onderneming.

Word vandaag nog ondernemer van Huize Winterdijk en steun onze activiteiten door het doen van een financiële bijdrage.

Die kan direct overgemaakt worden door het scannen van de QR-code. Ook is het mogelijk om van onze steunstichting een factuur te ontvangen. De steunstichting heeft een ANBI status zodat uw giften, onder voorwaarden, aftrekbaar zijn.

BESTUUR

Dhr. A. Krijgsman; voorzitter
Dhr. W.B. Eijkelboom; penningmeester
Dhr. L. Bakker; vicevoorzitter
Dhr. J. Roos; lid
Dhr. P. de Wit; contactpersoon winkel

CONTACT

Winterdijk 8 | 2801SJ Gouda
steunstichting@huizewinterdijk.nl
NL87 INGB 0005 5223 13

CONTACTPERSOON ONDERNEMERS

Johan Roos
Tel: 06-14395861
Email: j.roos@huizewinterdijk.nl

Bezoek onze showroom op afspraak
0577 491 189

**WAARDEER
VERRAS
MET MOOIERR**

Hoe ga jij je relaties en personeel waarderen?
Wij helpen jou met verrassende geschenken en waardevolle, op maat gemaakte pakketten.
Maak een afspraak met één van onze adviseurs. Of stel je pakket online samen op www.mooierr.nl.

Relatiegeschenken | kerstpakketten

Gratis magazine

mooierr
Elspeterweg 65* | Uddel | 0577 491 189

pl
PORT LAVANDE
exclusieve mode

Nieuwe Collectie

webshop & info
www.portlavande.com

Gods Woord wereldwijd verspreid

Samen met verschillende kerken en hulporganisaties verspreiden wij gratis Bijbels in vele landen van de wereld. In Nederland schenkt de GBS Bijbels aan particulieren, maar ook aan ziekenhuizen, gevangenissen en evangelisatieposten.

Ook steunen wij diverse vertaal- en revisieprojecten: vertaling van de Bijbel in het Chinees, de revisie van de Spaanse Bijbel (Reina-Valeravertaling) en het Hebreeuwse Nieuwe Testament (Delitzschvertaling).

Ons rekeningnummer is:
NL96 RABO 0129 4451 18
t.n.v. Gereformeerde Bijbelstichting.
gbs.nl/steun-ons-werk/geef-een-gift/

STEUNT
U DIT WERK
OOK?
HARTELIJK
DANK!

Werken in Huize Winterdijk?

Wij hebben diverse vacatures beschikbaar voor zowel zorggerelateerde functies als administratieve en operationele functies. Bekijk het actuele aanbod via de website: werkenbijwinterdijk.nl of scan de QR-code! Durf jij het aan? *#daarzorgikvoor*

Winkelen in Huize Winterdijk?

O.a. Boeken (nieuw en 2e hands), cadeaus voor groot en klein, kruidenierswaren, kaarten, ondergoed en vers gekoelde producten.

Openingstijden

Ma t/m vrij van 9.30 - 12.00 uur
Woensdagmiddag van 14.00 - 16.30 uur
Donderdagavond van 19.00 - 21.00 uur
Zaterdag van 9.30 - 12.30 uur

Gezocht: Wij zoeken 2e hands (theologische) boeken in zowel oude- als nieuwe druk. Heeft u boeken, bel ons gerust!
Telefoonnummer: 06-24400974.

Meer informatie?

- Winterdijk 8, Gouda
- 0182-680000
- info@huizewinterdijk.nl
- www.huizewinterdijk.nl

Volg ons op social media

- [huize_winterdijk](https://www.instagram.com/huize_winterdijk)
- [Huize Winterdijk](https://www.linkedin.com/company/huize-winterdijk)

